

ЧИ ВШАНУЮТЬ
НАРЕШТІ ЧЕРКАСИ
ЧОРНОВОЛА?

2

"МАШИНА ЧАСУ" 5-ГО
КАНАЛУ ПОБУВАЛА У
ХОЛОДНОМУ ЯРУ

5

ОСОБИСТА
ОХОРОНА
СКОРОПАДСЬКОГО

7

Козацькому роду нема переводу!

Козацький край

Ціна - 2 грн.

№21 (40)

30 листопада 2012 р.

НІ
7,58

ТАК
90,32

НЕДІЙСНІ
2,10

На референдумі 1 грудня 1991 року український народ, втілюючи мрію про волю козацьких часів, рішучим «ТАК!» підтвердив свою підтримку самостійності держави. Це варто пам'ятати сучасним ворогам нашої Незалежності...

ЧИ ВШАНУЮТЬ ЧЕРКАСИ ЧОРНОВОЛА ХОЧА Б ДО ЙОГО 75-РІЧЧЯ?

Черкаси “досиділися”: про те, що тут досі не вшанували видатного земляка, місту вимушені були нагадати депутатами... Івано-Франківська

Івано-Франківська міська рада закликає мера Черкас Сергія Одарича та Черкаську міськраду перейменувати вулицю німецького нахненника комуністів Фрідріха Енгельса на вулицю лідера Народного Руху України В'ячеслава Чорновола. “Звертаємося до вас із проханням почути голос громади міста Черкас та прийняти відповідне рішення про перейменування вулиці Енгельса на вулицю Героя України В'ячеслава Чорновола, як того вимагає історична справедливність”, — йдеться у зверненні до Сергія Одарича та Черкаської міськради, яке прийняла сесія Івано-Франківської міськради 29 листопада.

Депутати нагадують, що Чорновіл народився в селі Єрки Катеринопільського району Черкащини і з його ім'ям нерозривно пов'язана історія краю. В'ячеслав Чорновіл “уособлював в собі запал державного діяча, був стійким і непохитним борцем за незалежну Україну, права і гідність громадян”, зазначають депутати. Вони вказують, що ім'ям Чорновола вже названі вулиці в 14 обласних центрах України, а в обласному центрі рідної йому Черкащини це не зроблено досі. В Івано-Франківську, інформують депутати, одна з центральних вулиць носить ім'я лідера НРУ, тут встановлено

“МАБУТЬ, ЧЕРКАСАМ ДОСІ ДАЄТЬСЯ ВЗНАКИ ТЕ, ЩО КОЗАКА В ГЕРБІ МІСТА “СПИШИЛИ” І ВІДОКРЕМИЛИ ВІД КОНЯ, НА ВІДМІНУ ВІД СТАРОГО ГЕРБА, ДЕ КОЗАК БУВ ВЕРХИ. СЬОГОДНІ МІСТО “ЗАВИСЛО” МІЖ ДВОМА ПРОБЛЕМАМИ: ВИМОГОЮ СУДУ ЗЛІПИТИ ДОКУПИ РОЗБИТОГО ЛЕНІНА І НЕЗДАТНІСТЮ ПЕРЕЙМЕНУВАТИ ВУЛИЦЮ З КОМУНІСТИЧНО-НІМЕЦЬКОГО ЕНГЕЛЬСА НА ПАТРІОТИЧНО-УКРАЇНСЬКОГО ЧОРНОВОЛА. НАВІТЬ ДО ЙОГО ЮВІЛЕЮ...”

його погруддя, а пам'ять про В'ячеслава Чорновола “глибоко шанується і охороняється всією громадою міста”.

“Враховуючи чисельні звернення громадських діячів, науковців та представників інтелігенції Черкаського краю і міста Черкас”, депутати закликають гідно відзначити 24 грудня 2012 року 75-у річницю від дня народження Чорновола на його батьківщині.

Як вже неодноразово повідомлялося, у Черкасах вулицю Енгельса ніяк не перейменують на вулицю Чорновола. Як вважає мер Черкас Сергій Одарич, “через відсутність політичної волі”. Чієї конкретно — він не уточнював...

Водночас, Черкаси мають сумний досвід іншої справи, так і не доведеної до логічного завершення. 28 листопада 2008 року (тоді “політичної волі” таки

вистачило) за рішенням Черкаського міськвиконкому демонтовано пам'ятник Леніну на центральній площі міста. Саму площу теж було перейменовано — з площі Леніна на Соборну. Таким чином повернули історичну назву — площа називалася так у “дожовтневі” часи, бо колись тут був величний православний храм, зруйнований більшовиками. Під час демонтажу пам'ятник Леніну впав і розбився на декілька шматків, які вивезли вантажівкою.

Але 2 серпня 2012 року Київський апеляційний суд зобов'язав Черкаську мерію відновити пам'ятник “на попередньому місці та в попередньому стані”. Схоже, Черкаси, які прийнято називати “вільним козацьким містом”, досі так і залишається “підвішеним у часі”. Між ганебним минулим, коли нищилися церкви і викорінювалося все українське та майбутнім, у якому місто мало б наповнити почесну назву “вільного козацького міста” реальним змістом.

Ігор АРТЕМЕНКО — за матеріалами Інтернет-видань

“ОЛЕГ ТКАЧЕНКО — НА ВЕЧІРНЬОМУ ФОНІ ЦЕРКВИ ПЕТРА КАЛНИШЕВСЬКОГО У ХОЛОДНОМУ ЯРУ”

“Січковий шлях “Просвіти” із Запоріжжя на Київ у День Свободи пройшов Холодним Яром, а в День пам'яті жертв Голодомору — Черкасами

Шляхами Черкащини пройшов цими днями голова Запорізької обласної організації товариства «Просвіти» Олег Ткаченко — десятки й сотні кілометрів він долає пішки. Акцію «Січковий шлях «Просвіти» пан Олег розпочав у День української писемності і мови, 9 листопада. У похід із рідного Запоріжжя, через Дніпропетровщину, Кіровоградщину, Полтавщину й Черкащину до Києва вирушив, щоб донести до новообраної Верховної Ради вимоги скасувати нещодавно прийняті скандальні «мовно-регіональні» закони.

День Свободи Олег Ткаченко зустрічав у Центральній Україні, вивчаючи знакові для українців місця. 23 листопада побував у козацькій столиці часів Хмельницького — Чигирині та у самому серці гайдамацького Холодного Яру — в музейно-етнографічному комплексі «Дикий хутір». У День вшанування пам'яті жертв Голодомору був уже у Черкасах, прямуючи пішки далі на Київ.

Всюди, де проходить головний «просвітянин» Запоріжжя, він збирає підписи на підтримку вимог до влади — про захист державної української мови та недопущення розпалювання міжнародної ворожнечі.

Світлана КРАВЕЦЬ, фото Олега ОСТРОВСЬКОГО

“ГОЛОВНИЙ “ПРОСВІТЯНИН” ЗАПОРІЖЖЯ — БІЛЯ ВХОДУ ДО “СХРОНУ” НА “ДИКОМУ ХУТОРІ”

ДАТА ТИЖНЯ

“Хлібороб”: газета з мирною назвою і войовничим духом

Першу в Російській імперії українську газету випускала “Лубенська республіка”, керована уродженцем Канівщини

25 листопада 1905 року у Лубнах на Полтавщині вийшла друком перша україномовна газета в Російській імперії — «Хлібороб». Українська не тільки за мовою, а й по духу, газета стала справжнім промінцем у темряві пригнобленої Московією Наддніпрянщини — адже на той час ще залишалися в силі драконівські циркуляри, які забороняли українську мову — Емський та Валуєвський.

Газету «Хлібороб» видавали брати Володимир і Микола Шемети, за сприяння так званої «Лубенської республіки».

Це політико-адміністративне об'єднання, на чолі якого стояв уродженець Ліпнявого (нині село належить до Канівського району Черкащини) Андрій Лівичий, якому судилося у 1926 — 1954 роках стати Президентом України в екзилі. Окрім друкованого органу Лубенська республіка мала навіть органи мілітарні — шість дружин самооборони. Загони самооборони були покликані захищати край від погромів та поліцейських арештів революціонерів.

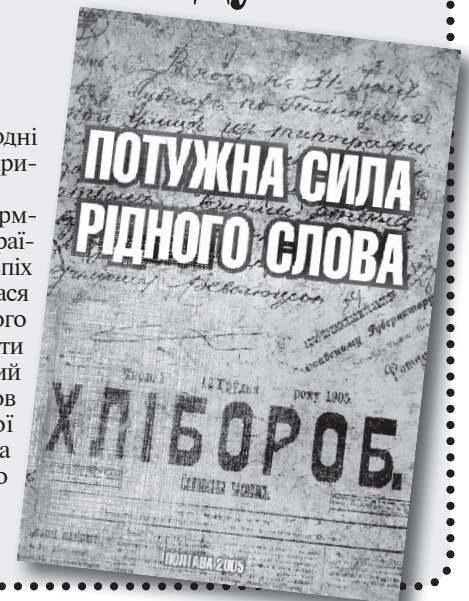
Газета «Хлібороб» виходила тиражем 5 тисяч екземплярів.

Для спраглого до українського слова населення Полтавщини цей наклад виявився замалим — вже у третьому номері редакція повідомляла, що двох перших номерів уже не варто шукати — вони розпродані. Четвертий номер «Хлібороба» вилучили жандарми, а після виходу 5-го газету взагалі було заборонено. Таким чином «Хлібороб», перша україномовна газета підросійської України, проіснувала заледве місяць і була закрита в грудні 1905 року. З п'яти номерів, які побачили світ за цей час, у архівах і при-

ватних колекціях до сьогодні збереглося досить багато примірників газет.

Незважаючи на жандармські потуги, звістка про україномовну газету, яка мала успіх у Наддніпрянщині, рознеслася по всій Україні. У грудні того ж 1905 року почав виходити полтавський часопис “Рідний край”, а 31 грудня вийшов перший номер щоденної київської газети “Громадська думка”. Українське слово було вже не спинити...

Світлана КРАВЕЦЬ

Фільм «Тут народилася Україна» присвятили 500-річчю Чигирини

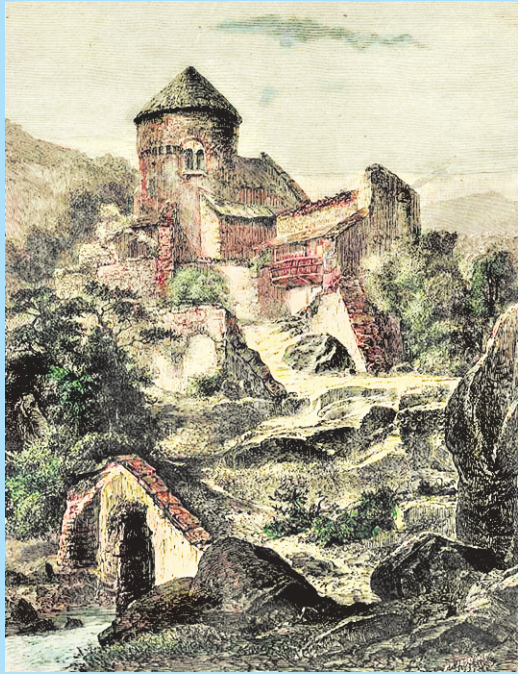
29 листопада нарешті відбувся прем'єрний показ п'ятисерійного документально-публіцистичного фільму «Тут народилася Україна», присвяченого 500-річчю козацької столиці, Чигирини. Прем'єра півторогодинного фільму пройшла не в самому Чигирині, а в Черкасах — у обласній дитячій бібліотеці, причому на півтора місяці пізніше від запланованого — це хотіли зробити ще на Покрову, 14 жовтня.

Сценарист стрічки — поет і прозаїк, заслужений діяч мистецтв Сергій Носань. Оператор — Микола Назарчук. Режисер-постановник — Володимир Радько. Допомогу у створенні фільму надав також відомий режисер Микола Мащенко, а науковій консультації та активне сприяння у зйомках — заслуга колективу Національного історико-культурного заповідника «Чигирин».

Роль Богдана Хмельницького у фільмі зіграв актор Черкаського обласного драмтеатру, народний артист України Віктор Семененко, якому у вересні нинішнього року виповнилося 75 років.

Світлана КРАВЕЦЬ

КАРИНА ПОЛЬСЬКОГО ХУДОЖНИКА ЯНА СОСНОВСЬКОГО «РУМОВИЩА (РУЇНИ-РЕД.) ОБОРОННОЇ ЦЕРКВИ НА ОКОЛИЦІ ЧИГИРИНА», ДАТОВАНА 1879 РОКОМ

ПРАПРАВНУК ТАРАСА ШЕВЧЕНКА ВІДШУКАВ НАЩАДКІВ КОБЗАРЯ У ЄВРОПІ, АВСТРАЛІЇ ТА АМЕРИЦІ

Понад 30 років праправнук Шевченка Микола Лисенко працював над дослідженням «коріння Шевченкового роду». Незабаром воно має побачити світ в одному зі столичних видавництв.

Микола Павлович першим розпочав дослідження повного родоводу Тараса Шевченка. То була нелегка робота, яка потребувала постійних поїздок в архівні й музейні установи, на що нерідко йшла до останньої копійки його не така вже й велика пенсія, численних зустрічей з людьми, осмислення всіляких документів, мемуарних свідчень.

У його поданні генеалогічна схема Шевченкового роду містить понад 1300 осіб, відомих і безвісних, які мешкають в Україні, Росії, Прибалтиці, Австралії, США, Франції. Цілком зрозуміло, що маємо їх і в нашому краї, передусім у Кирилівці, Моринцях, Звенигородці.

Біографічні дані представників

славного роду, маловідомі факти їхнього життя значною мірою підсилюють і родинні світліни, окремі з яких, як от фото Леонтія Шевченка — небожа Тараса Шевченка, одного з отаманів Вільного Козацтва на Звенигородщині, — друкуються вперше.

Народився Микола Лисенко на Волині, хоч має кирилівське родово-коріння. Певною мірою це мало вплив і на вибір навчального закладу після закінчення школи — вступив до Шевченківського гідромеліоративного коледжу. Потому був технологічний інститут харчової промисловості, робота на підприємствах Черкас і Києва, де пройшов трудовий шлях від слюсаря до головного інженера. Коли ж вийшов на заслужений відпочинок, перебравшись до Кирилівки, всеціло взявся за дослідження.

www.m-produktion.com.ua

Затюканий в Інтернеті, «Рошен» прибрав російськомовні написи із шоколаду

Кондитерська фірма «Рошен» змінила було україномовні написи на цукерках російськомовними. Це бурхливо запозв'язалося обговорювати Інтернет-спільнота. З'явилися фотожаби «рошенівського» шоколаду з підписами «Екстрачорна русифікація. Зрадиш мову за шоколадку?»

«Я більше не купуватиму продукцію компанії «Roshen» у зв'язку з тим, що тепер це — русифікована отрута! — написав на сторінці кондитерської фірми у соціальній мережі «Фейсбук» український письменник Іван Андрусак. А письменниця Галина Ткачук додала: «Я також переконливо раджу поважати власну країну та її мову!»

«І я теж відмовляюся від вашої продукції», — написала колишня прихильниця продукції «Рошен» Тетяна Коханевич. — Це ж треба, не

лише змінити написи на цукерках, а й заклеїти вітрини магазинів російськомовними написами. Ганьба. Не смішно вже і не смачно.

«Що ж вами керувало, «Рошен»? — цікавиться інша колишня прихильниця кондитерської фабрики Настя Мельниченко. — Ви ж дійсно якісний шоколад, найякісніший і найсмачніший в Україні. І вас купляють саме за це! Що вами керувало, що ви отак плюнули в обличчя вашій країні і вашим україномовним шанувальникам?»

«Я колись написав у себе на сторінці у «Фейсбуку», що робитиму у випадку ухвалення закону про мови. Одним із пунктів там було, що не купуватиму українські товари, які мають російськомовні назви, або їх нав'язує мені російськомовна реклама. Моя думка з цього приводу досі не змінилася, ставлення

ГЛУЗЛИВІ «ФОТОЖАБИ» В ІНТЕРНЕТІ ТА САРКАСТИЧНІ КОМЕНТАРІ УКРАЇНЦІВ ЗМУСИЛИ «СЛАДКОЄЖОК» ЗГАДАТИ, ЯКА МОВА В УКРАЇНІ - ПЕРША І ГОЛОВНА...

до таких речей досить жорстке. Виконую те, що свого часу оприлюднив, — каже Іван Андрусак. — Мене іноді

провокують питаннями, що краще — хороший шоколад у російськомовній обгортці чи поганий в україномов-

ній? Кажу, що найкращий — хороший в україномовній. Зауважте, у мене троє дітей. А діти — це постійно в домі шоколад. Тепер переходжу на «Житомирські ласощі». Для мене мова — це далеко не обгортка, а щось принципово інше, без чого жити неможливо. І підтримувати своїми чесно і тяжко заробленими грішми тих, хто її зневажає, я не буду».

Зрештою, днями власник компанії «Рошен» Петро Порошенко здався — на своїй сторінці у «Фейсбуці» він заявив, що на шоколаді знову будуть написи мовою тієї держави, де його виготовлено — українською...

Підготував
Ігор АРТЕМЕНКО —
за матеріалами
Gazeta.ua

РЕСТОРАННО-ГОТЕЛЬНО-КОМПЛЕКС

ДИКИЙ ХУТІР

Міні-готель. Можлива доставка автобусом.

Запрошуємо Вас відсвяткувати новорічні свята та корпоративи!

7 грудня 2012 р. — Вечорниці до дня Святої Катерини.
14 грудня 2012 р. — Вечорниці до дня Святого Андрія.
21 грудня 2012 р. — Вечорниці до дня Святого Миколая.
Із 22 грудня по 30 грудня 2012 р. — Новорічні корпоративи в українському стилі (щодня).
13 січня 2013 р. — Старий Новий рік (Свято Меланки та Василя).

Квитки за тел.: (0472) 566-911, (067) 238-47-57, (067) 442-79-64. Сайт: www.hutirbuda.com
Чигиринський район, с. Мельники, хутір Буда (біля дуба Максима Залізняка).

www.cossackland.org.ua

Козацький край

Росія Бельгія Великобританія США Канада

Іспанія Італія Польща Франція Німеччина

На сайті «Козацького краю» маємо відвідувачів вже з 94 країн закордону. Десятка лідерів по відвідуванню сайту з-за кордону виглядає так: Польща, Росія, США, Німеччина, Великобританія, Бельгія, Франція, Іспанія, Канада, Італія

НОВУ СЕРІЮ ТЕЛЕЦИКЛУ, ПРИСВЯЧЕНОГО КОШОВОМУ КАЛНИШЕВСЬКОМУ, "МАШИНА ЧАСУ" 5-ГО КАНАЛУ ЗНІМАЛА У ХОЛОДНОМУ ЯРУ

АНДРІЙ ОХРИМОВИЧ І ОЛЕГ ОСТРОВСЬКИЙ - ЗА ОДНИМ КУЛЕТЕТОМ. ОДИН ВОЮЄ ЗА УКРАЇНУ У СВОЇЙ ГАЗЕТІ, А ІНШИЙ - НА ТЕЛЕБАЧЕННІ...

ДОВІДКА: Андрій Охримович – уродженець Волині. Від перших днів незалежності України 12 років поспіль працював над авторськими програмами на Радіо Свобода. Ще п'ять років був ведучим Національної телекомпанії України, автором історико-документального циклу «Далі буде». Після змін 2010 року, коли один із нових чиновників телебачення з усмішкою заявив Охримовичу: «Етаво «Далі буде» даліше не буде!», пан Андрій залишив телеканал і з ідеєю нової авторської програми «Машина часу» знайшов підтримку на 5-у каналі. Його програми відроджують історичне минуле України, утверджують самодостатність нації і підтримують віру у завтрашній день. Недаремно «Машина часу» – нині одна з найрейтинговіших програм 5-го каналу.

У Холодному Яру на славній Чигиринщині побував Андрій Охримович – автор і ведучий історико-документального циклу «Машина часу», який вже два роки виходить у телефірі «5-го каналу». Мета візиту – зустріч з Олегом Островським, головним редактором газети «Козацький край», директором Музею історії Холодного Яру музейно-етнографічного комплексу «Дикий хутір».

Разом зі знімальною групою Андрій Охримович записав інтерв'ю з Олегом Островським – воно стане основою 4-ї серії циклу програм про останнього кошового Запорозької Січі Петра Калнишевського. Для інтерв'ю Островського вибрано не випадково. Саме він – ініціатор зведення і будівничий православного козацького храму Петра Багатостраждального (Калнишевського) у Холодному Яру, остаточно відкриття якого планується на весну 2013 року. Окрім того, Островський – ініціатор автопробігу «Вогонь волі», під час якого він, разом з головним редактором газети «Прес-Центр» Андрієм Кравцем, журналістом газети «Вечірні Черкаси» Володимиром Гамалицею та священником, отцем Василем Цирілом, здолали автомобілем близько 5500 кілометрів від Холодного Яру, через Хортицю – шляхом кошового Калнишевського у заслання на Соловки, через Москву і Архангельськ.

У холоднороській церкві Калнишевського я відчуваю ту точку, знайшовши яку, можна зрушити світ на краще, – сказав Андрій Охримович під час бесіди з Олегом Островським. – А ще вона мені схожа на грізний меч, який здатний захистити майбутнє України...

Світлана КРАВЕЦЬ

ХОЛОДНИЙ ЯР І "ЧОРНИЙ ВОРОН" ВПИСАЛИ ШКЛЯРА ДО КОГОРТИ "ЗОЛОТИХ ПИСЬМЕННИКІВ"

У Києві вперше відзначають «Золотих письменників України». Володарями цього титулу стануть українські автори, чий друкований романі від початку 2000 року перевищили 100-тисячні накладі. Відтак нарахували 29 письменників. Планується, що церемонія титулування великих українських літераторів буде щорічною.

Засновник відзнаки Юрій Логущ повідомив, що «Золотим письменником України» може стати автор-романіст, чий твори вийшли українською або у перекладі на українську накладом понад 100 тисяч примірників в Україні та за кордоном. Автор має бути українцем або громадянином іншої країни, але українського походження або народитися в Україні.

За останні дванадцять років найпопулярнішими серед читачів були книжки метрів української літератури Ліни Костенко, Всеволода Нестайка, Валерія Шевчука, Романа Іванчука, Анаголія Дімарова, Юрія Мушкетика, Івана Білика, Юрія Логвина. Проте відносно молодше коло літераторів теж не поступалося знаним літераторам. «Золотими письменниками» є Андрій Курков, Марія Матіос, Оксана Забужко, Сергій Жадан, Ірен Роздобудько, Андрій Кокотюха, Юрій Винничук, Мирослав Дочинець, Лада Лузіна, Любо Дашвар, Міла Іванцова та Сімона Вілар. І звісно ж – Василь Шкляр зі своїм «Чорним Вороном», романом про славного холоднороського отамана.

«Ця відзнака засвідчує, що на українському ринку з'явилися бестселери-книжки, які продаються великими тиражами, а отже, вони цікаві», – наголосив Юрій Логущ.

Марки "7 чудес України" пропагують нашу історію й культуру

Марки «7 чудес України» з серії «Мальовнича Україна» презентували в приміщенні Музею української пошти.

На них зображені Аккерманська, Хотинська і Кам'янець-Подільська фортеця, Луцький верхній замок, Качанівський, Воронцовський і Митрополічий палаці. Створенням марок займалася художниця Марія Гейко, повідомляє Радіо Свобода.

Участь у спеціалізованні взяли директор Київської «Укрпошти» Андрій Хорошевський і організатор проекту «Сім чудес України», політик Микола Томенко. Останній заявив, що такі марки – це своєрідний креативний підхід для пропагування об'єктів.

«Ми посяли переконання серед українців, що українцям є чим гордитися історією культурою, природною спадщиною. Я переконаний, що майже 80 тисяч згадок – це великий подарунок для тих регіонів, які зображені на марках. Бо для них згадка і пропаганда – це теж допомога», – сказав Томенко.

Нові марки з'являться у продажу в найближчий тиждень. Номінал кожної з марок – 2 гривні 50 копійок, тираж малого аркушу – 80 тисяч примірників.

За публікацією Радіо Свобода

До уваги читачів «Козацького краю»: передплатити нашу газету можна у будь-якому поштовому відділенні усіх областей України та АР Крим

Передплатний індекс «Козацького краю»: 89155

Вартість передплати:
* на 1 рік – 126 грн. 50 коп.
* на 6 місяців – 63 грн. 25 коп.

СЕКРЕТИ ДОВГОЛІТТЯ КОБЗАРІВ

Бандура та її попередники — кобза, ліра — інструменти прадавні. Але (не побоїмося повторень) — і вічно молоді, бо кожен виконавець прагне в ній щось удосконалити. Що ж до віку — трапляються вони й двохсот-, і трьохсотлітні.

«Ну то й що?» — скажуть скептики. У світі відомі скрипки, органи, набагато старіші. Але порівняйте умови, в яких зберігаються шедеври Гварнері чи Страдіварі. На них же дмухнути не дають! А голубонька наша — вітрами бита, зливами нищена, пилом доріг дряпана. Та й після цього чисто бринить її голос! Видно, справді береже стареньку Бог та доля. Так і кобзарів чи бандуристів. Прості підрахунки показують: коли не траплялося наглої смерті насильницької або, як у Ходасевича, від тяжкої хвороби, жили кобзарі по 75—80 років і більше. Це при середньому показнику життя чоловіків у тогочасній Європі 55—60 років. Чільне місце серед них посідав Остап Вересай, який не лише досяг дуже поважних літ, а ще й удруче побрався зі співочою пташкою, подругою давньою — Параскою. Хто захоче знати більше, хай звернеться до чудових віршів М.Т. Рильського, йому присвячених.

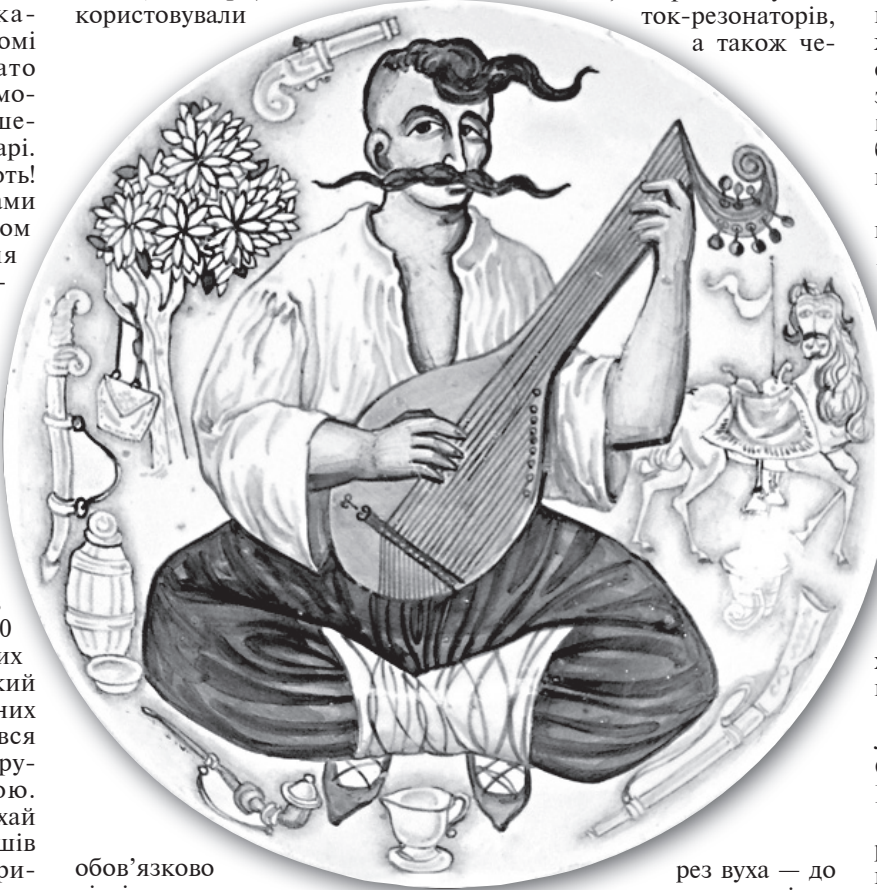
Повторимося — ділили долю своїх бандур кобзарі, ночуючи в полі та лісі, харчуючись чим Бог пошле, п'ючи коли кришталеву воду криничну, а коли й каламутну з калюж. Здоров'ям не дуже опікувались, лікуватися не мали де, жіноцтво їх не викувало. Од села до села йшли пішки. Кажучи сучасною мовою — постійно перебували в екстремальних умовах. А жили довго. Де ж секрет?

Звісно, у способі життя. Кобзарі харчувалися харчем простим, але не забрудненим радіацією та нітратами, спали на свіжому повітрі. Не курили, пили горілку рідко. Багато пересувалися пішки. Дуже ревно в

Господа вірили. Проте головна причина довголіття народних співців — сама бандура.

Серед струнних її нема з чим порівняти за будовою. На дерев'яні її частини (корпус, деки, шийки, резонатори-решітки, плектри) використовували

сонячного сплетення, печінки, підшлункової залози. Начебто поза впливом залишалися нирки й селезінка. Проте через системи нервових взаємозв'язків потрібний ритм коливань бутів чи приструнків доходив і до них, а через низку кісток-резонаторів, а також че-

обов'язково різні породи дерев: липа, вільха, вишня, клен, рідше — бук, дуб, калина, горобина, береза. Вимоги суворі: висока резонансність. Тобто щоб звук підсилювали і не спотворювали. Тоді — витривалість. Щоб десятиліття господарю служила, щоб, переходячи з рук до рук, не старіла, а кращою ставала. При тому — в польових умовах. А ще — аби власного звуку до пісні не додавала, лише відтворювала мовлене

рез вуха — до шитовидки, гіпофіза. Опоненти кажуть, нібито ці коливання занадто слабкі, адже бандура — не орган, туба чи литаври. На подібні

Українські кобзарі жили спільно з українським селом, а раніше — з вільним козацтвом. Ця єдність створювала піднесений настрій, постійну бадьорість глашатаїв народних, нескореність.

голосом. Тепер про струни, їх є два різновиди: басы й приструнки. Перші роблять з металу, як у скрипки чи гітари, другі — з овечих жил. Загальна кількість їх коливається від 24 до 60.

З точки зору медичної, маємо надпотужний генератор різноманітних коливань. Граючи чи під час репетиції, кобзар встановлював бандуру так, що звукові коливання охоплювали найважливіші частини організму: ділянки серця,

закиди можна відповісти. Не так давно з цих самих причин відкидали гомеопатію та лікування травами. Нині доведено, що малі дози, слабкі відвари та напарі можуть впливати на хвороби, одужання, стан здоров'я навіть ефективніше, ніж середні та великі. Більше того — доведено небезпеку, шкідливість для нас надмірностей. Чи не від них походять алкоголізм, наркотична залежність, алергії?

Неабияке значення у зміцненні організму кобзарів відігравав психічний настрій. По-перше, народних музик ніхто не примушував, як то було частогусто зі скрипкою чи піаніно, з раннього дитинства регулярно грати на інструменті всупереч бажанню. Отже, зникав негативний елемент, коли п'єси подобаються слухачам, дають їм насолоду, а виконавець репертуар свій глибоко ненавидить. Кобзариками здебільшого ставали поводити-підлітки. Вони бачили повагу народу до кобзарів, заохочувалися дітвським прикладом та славою, тому просили навчити грати на бандурі. Дорослі, батьки та бабусі дітей не пригнічували. По-друге, виконавець брав-

ся за інструмент, не силуючи себе, при доброму гуморі. Вони репетирували, тим більше виступали, коли душа просить. Уроки проводили часто, як у футболі, — за будь-якої погоди.

По-третє, довголіттю українських кобзарів сприяла аура, навколишнє оточення. Вони жили спільно з українським селом, а раніше — з вільним козацтвом. Ця єдність створювала піднесений настрій, постійну бадьорість глашатаїв народних, нескореність.

У спогадах, легендах, переказах ви не знайдете немічного, глухуватого кобзаря. Падали вони, мов дуби. До самої смерті доглядали самі себе і з ложечки їх ніхто не годував.

Вражає і творча активність: вдосконалювали свій інструмент, створювали думи й пісні і в сімдесяти-, і у вісімдесятилітньому віці. Практично — до самої смерті. Так само вони не втрачали чутливості пучок, сили рук аж до самого трагічного фіналу. Та картина була б неповною, коли не торкнутися, хоча б побіжно, впливу бандури на здоров'я слухачів.

Полюбили гру на бандурі Леся Українка, Кропивницький, Старицький, Карпенко-Карий. Ну, ці хай за спорідненістю...

Серед прихильників бандури зустрінемо і Петлюру, Махна, Коновальця... Любив зображувати гру на бандурі в п'єсах та романах Володимир Винниченко. Воно бралось просто з життя: на початку минулого сторіччя багато хто з україн-

ських учителів, лікарів, агрономів більш-менш вправно володів грою на бандурі. Усі любили слухати народних митців, одноставно відзначаючи благотворний вплив: після такої музичної вечірки — «ніби в росах купані».

Гадаю, що незабаром роль бандури буде належно оцінено. Відкриватимуться школи бандуристів для дітей і дорослих. Працюватимуть кабінети музичного лікування, де чільне місце посяде бандура: за допомогою гри, спеціальних вправ розроблятимуть анкілоз суглобів рук, лікуватимуть поліартрити, особливо в літніх людей. Грою ж виправлятимуть слух. Навіть «озвучуватимуть» (виводячи коливання на кістки зап'ясть чи ключиць) глухих.

Лікуватиме бандура і розлади внутрішніх органів: адже коливання грушової її частини дивним чином співпадають з коливаннями здорового серця; басів та приструнків — з коливаннями печінки; деки — з коливаннями шлунка і т.д. Отже, не людина настроюватиме бандуру, а бандура орієнтуватиме хворі органи на нормальні ритми-коливання.

Сторінку підготувала Ганна ВИННИК- за книгою Анатолія Пастернака "Козацька медицина"

Всіх митрополитів-автокефалів 1919-1937 років Україні дала Черкащина

Після антигетьманського перевороту Директорія нарешті зрушила процес автокефалізації православної церкви України з січня – у січні 1919 року було прийнято "Закон про верховне управління Української православної автокефальної синодальної церкви". Цій церкві судилося пережити державу, у якій її створили.

Вже знищені були державні інститути й армія УНР, заборонені тризуб і синьо-жовтий прапор, а українська автокефальна церква продовжувала існувати. Повністю її знищили більшовицькі спецслужби тільки наприкінці кривавих 30-х років. Так сталося, що всіх трьох митрополитів, які правили Українською автокефальною православною церквою в час між двома світовими війнами, дала земля Черкащини.

Першим митрополитом Київським і всієї України став Василь Липківський, уродженець Попудні Монастирищенського району, син місцевого священника, який першу духовну освіту здобував у 1873–1979 роках в Уманській бурсі, а після закінчення Київської духовної академії першим місцем роботи у 1890 році мав посаду законовчителя Черкаської чоловічої гімназії. Обраний 1919 року митрополитом автокефальної церкви, Липківський, за визначенням академіка Агатангела Кримського, став "апостолом українського релігійно-національного відродження". 22 травня 1919 року у супроводі хору під керівництвом Миколи Леонтовича отеч Василь особисто відслужив першу літургію українською мовою у Микільському соборі Києва, збудованому гетьманом Іваном Мазепою. За згадкою самого священника, "зібралася така сила народу, що не тільки в Соборі, а й навколо нього було тісно; весь нарід плакав, чуючи Апостол, Євангелію, Псалми рідною мовою; всі відчували, що це вперше після віків неволі "моляться на волі

МИТРОПОЛИТ ВАСИЛЬ ЛИПКІВСЬКИЙ ОСОБИСТО ВІДСЛУЖИВ ПЕРШУ ЛІТУРГІЮ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ У МИКІЛЬСЬКОМУ СОБОРІ КИЄВА, ЗБУДОВАНОМУ ГЕТЬМАНОМ ІВАНОМ МАЗЕПОЮ

невольничі діти", як провіщав Шевченко"...

Василя Липківського розстріляли в останні дні листопада 1937 року, через 10 років після того, як радянські спецслужби спромоглися усунути його від керівництва автокефальною церквою України. Його звинуватили у прагненні "відторгнення України від СРСР" і "антирадянської агітації у великих масштабах". Місце поховання закатованого священника досі невідоме. У Києві на Лук'янівському цвинтарі встановлено символічний хрест пам'яті Василя Липківського. Восени 1983 року в Українському пантеоні Саут-Банд-Бруку в США митрополитові встановлено величний монумент коштом українців Канади, США, Німеччини й Австралії. Автором ідеї і найактивнішим учасником спорудження монументу став відомий американський громадський діяч українського походження (родом з Лисячої Балки Катеринопільського району Черкащини) Петро Матула. На постаменті – слова самого Василя Липківського: "Тепер вже ми маємо свою рідну Матір – свою Церкву святу українську, яка звертається до вас зі словом Христовим нашою рідною мовою"... Духовенством і парафіанам сучасної УАПЦ Василь (Липківський) вшановується як священномученик.

1927 року замість Василя Липківського, усунутого на вимогу радянської влади з посади митрополита, Українську автокефальну православну церкву очолив Миколай (Борецький), родом із Сарн того ж Монастирищенського району Черкащини, де народився Липківський. Арештований НКВС і доведений тортурами до божевілля, Борецький, який перестав бути митрополитом 1930 року, був відправлений до Соловецького концтабору. Помер 1934 року...

Останній митрополит передвоєнної автокефальної церкви Іван (Павловський) народився в селі Чигиринського

КАРТИНА ХУДОЖНИКА ВОЛОДИМИРОВА 1919 РОКУ ЗАФІКСУВАЛА СТАНДАРТНИЙ «ПОДВИГ» ЧЕРВОНОГО РЕВТРИБУНАЛУ: ПРИСКОРЕНЕ СУДИЛИЩЕ НАД «ВОРОГОМ НАРОДУ» - ПРАВОСЛАВНИМ СВЯЩЕНИКОМ, ЯКИЙ НЕ ЗРІКАЄ ВІРИ...

повіту, яке нині належить до Кіровоградщини, проте життя його тісно пов'язане з Черкащиною. Перш ніж вступити до Київської духовної семінарії, закінчив бурсу в Умані. Сан священника отримав разом із приходом 1915 року в селі Лебедин Шполянського району Черкащини, а 1922 року в Софії Київській отеч Іван був висвячений митрополитом Василем Липківським на єпископа Черкасько-Чигиринської округи. 1930 року в Харкові Надзвичайний собор УАПЦ обрав Івана Павловського митрополитом Київським і всієї України. Після політичних переслідувань і серії арештів Івана Павловського у серпні 1936 року розстріляли за вироком трійки НКВС.

Тяжка і специфічна справа – намагатися розібратися у тонкощах церковної автокефалії. Одне можемо сказати – наші земляки широкі вірили у Бога, а ще – у те, що перед Богом українці рівні серед рівних і вільні серед вільних. Назавжди...

www.pres-centr.cz.ua

Особиста охорона гетьмана Скоропадського

Троцький називав гетьмана Скоропадського українським Бонапартом, Денікін – другим Мазепою... Одне можна сказати точно: нащадок давнього козацького роду був великим воєначальником – генералом імператорської армії він став ще 1912 року і з успіхом громив спочатку японців, потім німців, а коли став Гетьманом України – то й російських більшовиків...

Особиста охорона Гетьмана, вбити якого шалено прагнули вороги Української держави, була організована на рівні найкращих спецпідрозділів тогочасної Європи. Ось як її описує історик Павло Гай-Нижник у своїй праці «Особиста охорона Гетьмана Павла Скоропадського»...

«Керівник охоронної команди Гетьмана прирівнювався в правах до командира полку, його старший помічник – до командира батальйону, молодші помічники і старшини для доручень – до командирів рот, старші вартові – до молодших офіцерів, а вартові – до унтер-офіцерів. Члени особистої охорони перебували на державній службі, а заробітну платню одержували з особливого фонду Гетьмана.

У місті перебування (чи під час мандрівки) Гетьмана та його родини особиста охорона діяла за загальним планом, затвердженим начальником Штабу Гетьмана. Окрім військових статутів охоронна команда в своїх діях керувалася ще й особливими інструкціями гетьманського коменданта. Звичайний штат особистої охорони Гетьмана складав 122 особи, а саме: завідувач, старший і молодший помічники завідувачого, 4 старшини для доручень, 2 старших вартових, діловод, писар, розсильний при канцелярії, 55 постійних постових у районі резиденції, 46 наглядачів, 7 наказних (офicerів) і 2 воїї. Нову українську форму

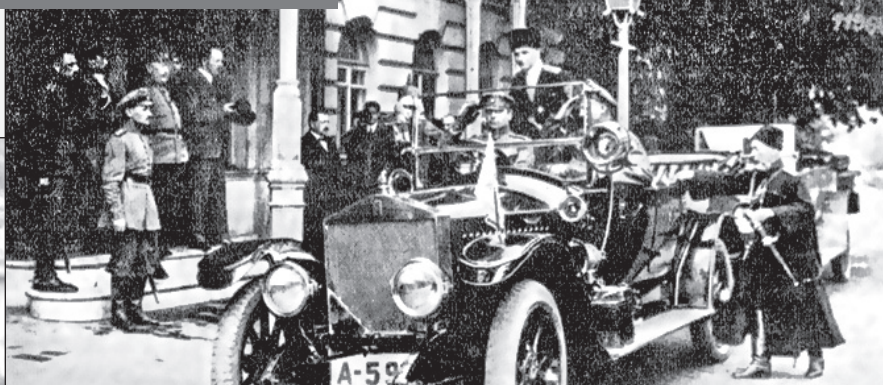
носили лише постові в околицях постійної резиденції Гетьмана. В дійсності ж особиста охорона Гетьмана на той час складалася лише з 25 вартових.

Посаді завідувачого командою відповідало звання полковника або військового старшини (10 тис. 800 крб. річних), його старшого і молодшого помічників – сотника (9 тис. 600 крб. і 8 тис. 400 крб.), старшини для доручень – значкового або хорунжого (8 тис. 400 крб.). Інші службовці охоронної команди військових звань не мали, їхній ранг дорівнював відповідним співробітникам підрозділів Державної варти, але плата була значно вищою. Так, старший вартовий отримував 8 тис. 400 крб. річних, а вартовий – 7 тис. 200 крб.

Завідувачий охороною скла-

ОСОБИСТЕ АВТО ГЕТЬМАНА СКОРОПАДСЬКОГО ЗУСТРІЧАЮТЬ БІЛЯ ЙОГО РЕЗИДЕНЦІЇ НА ВУЛИЦІ ІНСТИТУТСЬКІЙ В КИЄВІ (ЦЯ БУДІВЛЯ ДОСІ ЗБЕРЕГЛАСЯ БІЛЯ СУЧАСНОЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ). У ФОТОКАДРІ ДОБРЕ ВИДНО ОСОБИСТУ ОХОРОНУ ОЧІЛЬНИКА ДЕРЖАВИ...

персоналу, який служив у палаці, включно конвойним Гетьмана. При виникненні підозри до особи завідувачий охоронною командою вживав заходів для її затримання, про що доповідав коменданту. При необхідності він міг викликати власний конвой Гетьмана. Охорона щоденно оглядала всі приміщення, які безпосередньо прилягали до власних покоїв Гетьмана, про що складали поіменно відомість. На шляхах постійного проїзду Гетьмана огляду під-

лягали споруди водопостачання і каналізації. Для цього залучалися також урядові Київського градоначальства. У місцях найчастішого перебування Гетьмана проводилася реєстрація і перевірка постійних мешканців, встановлювалися таємні наглядові пости.

Завідувачий охоронною командою повинен був мати "таємні освідомачів для висвітлення життя і зносин не тільки підлеглої йому охорони, але й всіх, що стоять на обліку і службі при будинку Гетьмана". Але при цьому в окремому положенні "Про

за окремими особами в районі резиденції Гетьмана, а особливо відділ проводив розробку відомостей, одержаних від охорони. Свої спільні заходи вони здійснювали за погодженням із начальником Штабу Гетьмана, окрім екстрених випадків, які виникали у разі гострої потреби.

Крім того, існував також й Загін особного (особливого) призначення, що був установлений з метою забезпечення порядку в місцях перебування Гетьмана. Він підпорядковувався начальникові Штабу Гетьмана і прирівнювався до окремого батальйону. 19 жовтня 1918 року начальник Штабу Гетьмана виступив перед Радою міністрів з доповіддю про виділення "коштів на утримання членів загону" (обрахунком з 1 жовтня 1918 р.). Бюджетова комісія повідомила про можливість асигнувати, а уряд ухвалив, 55 тис. 771 крб. Обов'язки особового складу загону визначалися військовими статутами і особливою інструкцією начальника Штабу Гетьмана. Загін окремого призначення складався з двох взводів. У кожному з них було 3 стрілецьких і 1 панцерний відділи. Загін окремого призначення являв собою фактично підрозділ швидкого реагування і застосування в різних екстремальних ситуаціях...

За матеріалами досліджень Павла ГАЙ-НИЖНИКА

Церковний календар

РОЗПОЧАВСЯ РІЗДВЯНИЙ ПІСТ – ОСТАННІЙ БАГАТОДЕННИЙ ПІСТ РОКУ

Різдвяний піст – останній багатоденний піст року, встановлений задля підготовки до зустрічі свята Різдва Христового.

Він починається 28 листопада та триває до 6 (включно) січня. Цей піст триває 40 днів і тому називається Чотиридесятницею, подібно до Великого посту. Заговіння на піст припадає в день пам'яті святого апостола Пилипа (27 листопада), тому цей піст ще називається Пилипівкою.

Церковний устав щодо їжі в дні Різдвяного посту не такий суворий як у дні Великого посту, але протягом всього посту забороняється вживання м'яса, молока, масла, сиру, яєць, а в деякі дні і риби (середа, п'ятниця). Днем суворого посту є Навечір'я Різдва (6 січня), коли за традицією не вживається їжа до появи першої зірки, а вечір називається голодною кутею.

Під час Різдвяного посту Церква закликає своїх вірних чад до благодійності, бо саме на час цього посту припадає День святого Миколая (19 грудня), а також до просвітництва та відродження традицій християнської культури нашого народу. Різдвяний піст є часом, коли діти і дорослі готують до Різдва Христового вертепи і вчать різдвяних колядок.

На дні Різдвяного посту припадає велике двонадцятьє свято Введення Пресвятої Богородиці до Єрусалимського храму (4 грудня), день пам'яті святої мучениці Катерини (7 грудня), день пам'яті апостола Андрія Первозваного (13 грудня), день пам'яті святої мучениці Варвари (18 грудня), день пам'яті святих Спиридона Тримифунтського (25 грудня) та день пам'яті святого мученика Воніфатія (1 січня). Дню Різдва Христового передують неділя святих пророків і неділя святих отців.

ПРИПИСИ ПРО ТРАПЕЗИ:

За правилами утримання Різдвяний піст близький до Петрового посту. Згідно з церковним статутом у всі дні посту виключаються м'ясні, молочні продукти та яйця. Крім того, пропонується:

Від початку посту і по 19 грудня включно:

по середах і п'ятницях – сухоїдіння;

по понеділках – гаряча рослинна їжа без олії;

по вівторках, четвергах, суботах і неділях – гаряча рослинна їжа з олією, риба, вино;

4 грудня, в свято Введення в Храм Пресвятої Богородиці – гаряча рослинна їжа з олією, риба, вино;

3 20 грудня по 1 січня включно:

по середах і п'ятницях – сухоїдіння;

по понеділках – гаряча рослинна їжа без олії;

по вівторках і четвергах – гаряча рослинна їжа з олією, вино;

по суботах і неділях – гаряча рослинна їжа з олією, риба, вино;

Крім того, від початку посту і по 1 січня включно рибу (а отже, і вино та елей) можна вживати в ті вівторки і четверги, коли трапляється святий зі славослів'ям або той, що має святковий знак, у ті понеділки, середи і п'ятниці, коли є храмове свято чи бдіння (якщо інший великий святий, то дозволяється вино і елей).

3 2 січня по 6 січня включно (період перед святом Різдва Христового):

по понеділках, середах і п'ятницях – сухоїдіння;

по вівторках і четвергах – гаряча рослинна їжа без олії;

по суботах і неділях – гаряча рослинна їжа з олією;

6 січня, в Різдвяний святвечір – особливо суворий піст, треба їсти сочиво (коливо) – солодку кашу з пшеничної, рисової або іншої крупи, зазвичай тільки після вечірньої служби.

ДЕНЬ В ІСТОРІЇ

1 – 10 грудня

1 грудня(за однією з гіпотез) 1595 року народився Богдан Зіновій ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ, гетьман України.

1 грудня 1717 року народився Григорій КОНИСЬКИЙ (на портреті), український письменник та церковний діяч, єпископ.

1 грудня 1991 р. український народ на референдумі проголосував за створення Української держави.

2 грудня 1015 р. князь Ярослав МУДРИЙ посів у Києві великокняжий престол.

2 грудня 1958 р. помер Олександр ГРЕКІВ, начальник вождь УГА, командувач Армії УНР.

3 грудня 1722 р. у козацькій родині в сотенному містечку Чернухи Лубенського полку народився Григорій СКОВОРОДА, видатний просвітник, поет та мандрівний філософ.

3 грудня 1937 р. москалі стратили командира технічної сотні УСС, старшину Армії УНР Івана СІЯКА.

3 грудня 1962 р. помер четар УСС Зенон НОСКОВСЬКИЙ (на фото - під час бою).

4 грудня 1938 р. у Хусті відбувся І-й з'їзд Карпатської Січі, воєнізованої організації, створеної на Закарпатті членами ОУН (на малюнку – старшина в одностроях Карпатської Січі).

5 грудня 1919 р. головний отаман військ УНР Симон ПЕТЛЮРА виїхав з України в Польщу.

5 грудня 1870 р. народився Олександр ЧЕХОВИЧ, український військовий юрист, генерал-хорунжий.

5 грудня 1878 р. народився Олександр ОЛЕСЬ (КАНДИБА), український поет.

5 грудня 1923 р. помер член Бойової управи Легіону УСС та СВУ, етнограф Іван ЧУПРЕЙ.

5 грудня 1931 р. народився письменник-прозаїк Григорій ТЮТЮННИК.

6 грудня 1240 р. Київ було захоплено та поруйновано військом монгольського хана Батия.

6 грудня 1637 р. відбувся Кумейківський бій між козацьким і польсько-шляхетським військами.

6 грудня 1892 р. народився Роман-Микола ДАШКЕВИЧ, начальник артилерії корпусу Січових стрільців, генерал-поручник Армії УНР.

6 грудня 1895 р. народився Микола БУТОВИЧ, ад'ютант штабу 1-ї Сірої дивізії, графік і поет.

6 грудня 1919 р. розпочався Перший зимовий похід Армії УНР.

6 грудня 1991 р. утворені Збройні сили України (на фото – емблема 8-го корпусу Об'єднаних сил швидкого реагування)

7 грудня 1870 р. помер Михайло ВЕРБИЦЬКИЙ, автор музики до гімну "Ще не вмерла Україна".

7 грудня 1892 р. народилася Олена СТЕПАНІВ (на фото), хорунжа УСС, четар УГА, пресовий референт Міністерства закордонних справ УНР, доктор історії та географії, багатолітній політ'язень російських таборів.

8 грудня 1878 р. народився генерал Армії УНР Михайло ОМЕЛЯНОВИЧ-ПАВЛЕНКО (на фото).

8 грудня 1900 р. народився Михайло ТЕЛІГА, кубанський бандурист, учасник Визвольної боротьби у лавах Армії УНР.

8 грудня 1937 р. москалі розстріляли команданта Легіону УСС Осипа БУКШОВАНОВОГО.

8 грудня 1989 р. помер Микола ЛЕВИЦЬКИЙ – президент УНР в екзилі.

9 грудня 1863 р. народився письменник Борис ГРИНЧЕНКО.

9 грудня 1919 р. Директорія УНР ухвалила постанову про скасування робітничого законодавства Гетьманату й відновила закон про 8-годинний робочий день.

10 грудня 1637 р. козацько-селянські війська під проводом Павла БУТА стали до бою проти польського війська біля містечка Боровиця.

10 грудня 1886 р. народилася Ірина НЕВИЦЬКА, письменниця, редактор першого українського часопису в Словаччині.

10 грудня 1924 р. народився кобзар Михайло БАШЛОВКА.

Свідоцтво про державну реєстрацію
КВ №18773-7573ПП від 18.01.2012 р.

Козацький край

Головний редактор –
Олег ОСТРОВСЬКИЙ
Шеф-редактор – Віктор ВОЛЯ
Редактор випуску – Петро ДОБРО
Голова редакційної ради –
Володимир МУЛЯВА
Засновник – Чигиринська ГО
"Вільне Козацтво Холодного Яру"

ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС ГАЗЕТИ – 89155

Адреса редакції:
вул. Ільїна, 330, к.4, м.Черкаси, 18005, тел.: (0472) 31-29-74
E-mail: Cossack_land@i.ua
Газета віддрукована в ПП Руденко Ю.І.,
м.Черкаси, вул.Вербовецького, 1а. Тираж – 10 000 екз.
Замовлення № _____